

КАФЕДРА історії української та зарубіжної музики

СИЛАБУС

оперна драматургія
(НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ)

Освітній рівень	II, освітньо-науковий
Ступень освіти	магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-творча програма	підготовки магістра музичного мистецтва

Курс	2
Семестр	3-4
ECTS	4
Аудиторних годин	60
Лекції	40
Семінари	
Практичні	20
Індивідуальні	
Самостійна робота	60
Семестровий контроль	залік

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Драч Ірина Степанівна, професор
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=vQaFbd0AAAAJ&hl=ru http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C_%20%D0%86.%D0%
e-mail	drach.irina2016@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Оперна драматургія» складений відповідно до освітньо-наукової програми підготовки Магістра музичного мистецтва та навчального плану. Силабус визначає обсяг знань, які мають здобути здобувачі освіти, комплекс умінь та компетентностей, яких повинні набути здобувачі освіти відповідно до вимог освітньо-наукової програми, алгоритму вивчення дисципліни «Оперна драматургія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання асистентів-стажистів/аспірантів.

Метою вивчення дисципліни є формування уявлень про оперу як специфічний різновид перформативного мистецтва, що розгортається як взаємодія різних мистецьких практик – аудіальної, візуальної, вербальної.

Згідно з вимогами освітньо-творчої програми здобувачі освіти повинні **знати**:

- оперну історію від зародження до наших днів;
- етапи реформування опери як видовища;
- жанрово-стильові формації музичного театру; його національні різновиди;
- структуру оперного наративу;
- специфіку музичної композиції та її візуально-сценічної обумовленості;
- ресурси оновлення оперної поетики в історії мистецтва;
- закони побудови оперної дії.
- термінологічний апарат предмету оперної драматургії;

Уміти:

- аналізувати оперну виставу як художню цілісність, не тільки враховуючи музичний розвиток, але й характер взаємодії музичного компонента із законами побудови словесної драми і театральної вистави;
- виявити специфіку окремих оперних типів і жанрових різновидів;
- засвоїти закономірності сюжетоутворення, специфіку просторово-часової організації оперної дії;
- орієнтуватися у сучасній оперній практиці, в тому числі у концепціях пошукової режисури;
- оцінювати виконавський рівень постановки творів барокового, класико-романтичного репертуару, а також інноваційний потенціал експериментальних опусів XX – XXI століття.
- порівнювати різні сценічні версії оперної партитури.
- характеризувати оперних героїв через систему вокальних амплуа і вокальну мову персонажів (речитатив, речитативний синтаксис, декламаційна мелодика, аріозна мелодика, пісенна мелодика);
- виявляти у конкретних творах співвідношення контрастних інтонаційно-образних сфер як засобів розкриття конфлікту.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування таких **компетентностей**, зокрема, *загальні компетенції*

- ЗК3. Здатність уявляти сучасну картину світу на основі цілісної системи гуманітарних знань, орієнтуватися в цінностях життя та культури.
- ЗК4. Володіння культурою мислення, усвідомлення мети та вибору шляхів її досягнення.

- ЗК10. Здатність толерантно сприймати культурні різниці, цінувати та поважати різноманітності та мультикультурності.
- ЗК11. Здатність самостійно застосовувати методи та засоби пізнання, навчання та самоконтролю для здобуття нових знань та навичок
- ЗК15. Володіння абстрактним мисленням, аналізом та синтезом, здатністю до критичного осмислення, систематизації, прогнозування, усвідомлення мети та вибору шляхів її досягнення.

фахові компетентності

- ФК3. Здатність усвідомлювати процеси розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду
- ФК8. Здатність розуміти шляхи інтерпретації художнього образу у музикознавчій, виконавській, диригентській, композиторській, педагогічній діяльності.
- ФК14. Здатність аналізувати і критикувати процес виконання музичних творів або оперних спектаклів, вміти проводити порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

додаткові фахові компетентності

- ДФК18. Вміння здійснювати різні дослідження в галузі музичної культури, мистецтва та педагогіки.
- ДФК 21. Знання основних сучасних положень фундаментальних наук стосовно розвитку музичного мистецтва, здатність їх застосовувати для формування світоглядної позиції.

Перелік тем

Тема 1. Феномен опери. Періодизація оперної історії.

Тема 2. Становлення основних термінів і понять оперної драматургії та розвиток оперних жанрів.

Тема 3. Просторово-часова організація оперної дії. Опера як різновид музичного театру і жанр музично-словесного мистецтва.

Тема 4. Закони організації театральної дії. Цикли дії та драматургічні компоненти.

Тема 5. Сюжетний фонд оперного мистецтва. Сюжет. Фабула, інтрига. Аналіз співвідношення фабули, сюжету та прихованої інтриги, розгортання.

Тема 6. Співвідношення фабули і сюжету на різних етапах оперного розвитку. Виведення формули сюжету. Поняття наративу.

Тема 7. Оперні характери і вокальні амплуа,

Тема 8. Дійові особи і типи музичної драматургії опери

Тема 9. Оперні характери та засоби вокальної мови

Тема 10. Співвідношення сюжетного ряду і звукових образів-узагальнень.

Тема 11. Атмосфера дії. Первинні жанри і побутовий фон як засоби змалювання середовища.

Тема 12. Історична стилізація на оперній сцені

Тема 13. Оперний тематизм у історичному розвитку.

Тема 14. Вияв конфлікту у різних оперних жанрах. Система лейтмотивів як засіб симфонізації опери

Тема 15. Оперні міксти. Опера-балет, опера-ораторія, моноопера, рок-опера.

Тема 16. Практичні аспекти: етапи постановки опери

Тема 17. Авторська партитура і оперна вистава

Тема 18. Оперний співак і сценічний характер

Тема 19. Сценічний простір оперної вистави

Тема 20. Фактори художньої цілісності опери як сценічного феномену

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, семінарські/практичні/ заняття та самостійна робота, есе, презентація.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, ZOOM тощо.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

90–100–A– відмінно – повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання; усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією; ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями;

82–89–B– – уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості розвитку оперного мистецтва означеного періоду, стильового чи художнього напрямку, мистецької школи; визначати стильові риси оперної творчості певного композитора, специфіку оперного жанру та стилю конкретного твору;

75–81–C– добре – досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання; розуміє зміст музикознавчих термінів, проте не завжди точно їх використовує; загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає неточності;

64–74–D– задовільно – не розкриває зміст теоретичного матеріалу; не розуміє, або не до кінця розуміє значення спеціальних термінів, допускає помилки у їх вживанні; теоретичні положення не ілюструє конкретними прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повно використовує теоретичні знання;

60–63–E– задовільно – вирішує поставлені завдання фрагментарно; демонструє задовільний рівень знань, не орієнтується у конкретних зразках оперної музики;

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання) – поверхові уявлення про оперну історію, помилки у визначенні авторства творів, персонажів тощо, відсутність теоретичних знань.

0–34–F– незадовільно

(з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)...– відсутність уявлень про мистецтво опери та закони її функціонування в історії та суспільстві.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика викладання дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» (<http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf>) та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» (<http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>)

Рекомендована література

обов’язкова

Іванова Л., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібник / Л. Іванова. Г. Куколь. М. Черкашина ; за ред. М. Черкашиної. – К., 1998. – 384 с.

Черкашина-Губаренко М. Р. Музика і театр на перехресті епох / Марина Черкашина-Губаренко : у 2 т. – К ; Суми, 2002. – Т. 1 – 184 с.; Т. 2 – 208 с.

Черкашина-Губаренко М.Р. Оперний театр у мінливому часопросторі / Марина Черкашина-Губаренко – видавництво «Акта». 2015. – 392 с.

Леопольд С. Опері Генделя. Аграф, 2014.—464 с.

Krause E. Russini. Leipzig, 1985. – 419 S.

Черкашина-Губаренко М.Р. Структурний аналіз оперного твору (стаття перша) // Часопис національної музичної академії імені П. І. Чайковського. – 2009. – № 2 (3). – С. 58–67.

Черкашина-Губаренко М.Р. Структурний аналіз оперного твору (стаття друга) // Часопис національної музичної академії імені П. І. Чайковського. – 2009. – № 4 (5). – С. 142–153.

додаткова

Драч І. "Хто твій герой?" "Лоенгрін" semi-stage в Одесі \\Музика: український інтернет-журнал. 2019 <http://mus.art.co.ua/khto-tviy-heroy-loenhrin-semi-stage-v-odesi/>

Драч Ірина. «Фініки, яблука, солодкий мигдаль...»: оздоровча «дієта» від Одеської опери\\Музика. Український інтернет-журнал. 21. Липня 2021 <http://mus.art.co.ua/finiky-iabluka-solodkyu-myhdal-ozdorovcha-diieta-vid-odeskoi-opery/>

- Черкашина М. «Опера ХХ століття. Нариси». – К. 1981
- W. Brockway, H. Weinstock: *The Opera: a History of its Creation and Performance, 1600–1941* (New York, 1941, 2/1962)
- J. Kerman: *Opera as Drama* (New York, 1956, 2/1989)
- R. Donington: *Opera and its Symbols: the Unity of Words, Music and the Myth* (New Haven, CT, and London, 1991)
- Жадан С. Вишиваний. Король України. Чернівці: Мерідіан Черновиц, 2020. – 110 с.
- Барт Р. Фрагменти мови закоханого. Львів, 2006. – 284 с.